

Referat af

Ordinær generalforsamling i P+, Pensionskassen for Akademikere Afholdt fysisk og elektronisk mandag den 17. april 2023 kl. 16.30

Bestyrelsesformand Kim Duus bød velkommen til generalforsamlingen og bekendtgjorde, at generalforsamlingen afholdes efter samme format som sidste år med mulighed for at deltage enten fysisk eller digitalt.

Kim Duus meddelte, at pensionskassens bestyrelse har udpeget advokat Marianne Philip som dirigent og gav herefter ordet videre til dirigenten.

Dirigenten takkede for udpegningen.

Dirigenten oplyste, at generalforsamlingen ifølge vedtægten skal afholdes senest den 30. april i København eller på Frederiksberg. Generalforsamlingen skal afholdes som en delvist elektronisk generalforsamling. Senest otte uger før generalforsamlingen skal datoen for generalforsamlingen offentliggøres. Det skete den 9. december 2022. Bestyrelsen skal indkalde til generalforsamlingen med mindst 2 ugers og højst 4 ugers varsel. Indkaldelsen skal ske ved elektronisk kommunikation til medlemmerne og via pensionskassens hjemmeside. Det er sket den 29. marts 2023. Indkaldelsen indeholdt i overensstemmelse med vedtægten dagsordenen for generalforsamlingen, inklusive det væsentligste indhold af forslag fra medlemmer.

Dirigenten konstaterede, at generalforsamlingen er lovligt indkaldt og beslutningsdygtig i henhold til dagsordenen.

Dirigenten gav ordet til medlem Jette Vorstrup.

Jette Vorstrup tilkendegav, at det for nogle medlemmer havde vist sig vanskeligt at afgive fuldmagter.

Dirigenten takkede for kommentaren og henviste til, at mange medlemmer var lykkedes med at afgive fuldmagter, og at praktikken således synes at have fungeret.

Dirigenten meddelte, at 965 medlemmer har tilmeldt sig generalforsamlingen, og at 445 medlemmer deltager enten fysisk eller digitalt. Der er afgivet 1.214 fuldmagter.

Dirigenten informerede om praktikken for afviklingen af generalforsamlingen, herunder bl.a. deltagelse i debatten, deltagelse i afstemninger og taletidsregler.

Dirigenten gennemførte herefter en prøveafstemning.

Dirigenten foreslog, at dagsordenens pkt. 1, 2 og 3 behandles samlet og gav derefter ordet til formanden.

ad Dagsordenens pkt. 1: Bestyrelsens beretning om pensionskassens virksomhed i det forløbne år

Kim Duus afgav på bestyrelsens vegne beretningen om pensionskassens virksomhed i 2022.

Et udfordrende år for investeringer

Bestyrelsesformanden gav udtryk for, at 2022 i pensionsverdenen først og fremmest vil blive husket som et investeringsmæssigt meget udfordrende år. Men samtidig har der heldigvis også været mange lyspunkter på de indre linjer i P+.

Corona-hjælpepakkerne fra året før efterlod en regning, der skulle betales. Det blev starten på en stigende inflation, som Ruslands invasion af Ukraine kun sendte yderligere opad. Resultatet blev som bekendt prisstigninger på et niveau, som ikke er set siden starten af 1980'erne. Centralbankerne hævede renterne for at tøjle inflationen. Det gik desværre ud over afkastet på obligationer - fx blev værdien af 30-årige danske statsobligationer, som man normalt regner for meget sikre, næsten halveret.

Når man sørger for at sprede sine investeringer, kan man ofte vinde på gyngerne, hvad man taber på karru-

sellerne. Og normalt vil aktier stige, når obligationer falder. Men i 2022 var de normale dynamikker på de finansielle markeder sat ud af spil. Både aktier og obligationer led nemlig ekstraordinært store tab på samme tid, hvilket ikke er set siden 1917. Uroen betød, at P+ endte året med et afkast på -12,9 pct.

Det negative afkast har haft indflydelse på depotrenten i år. Langt størstedelen af medlemmerne har en pensionsordning med gennemsnitsrente. Og de får en foreløbig depotrente på 0 pct. Et mindre antal medlemmer har desuden stadig et kursværn på deres ordning. Det skyldes, at de kollektive reserver, der skal være med til at beskytte opsparingerne mod for store udsving i fremtiden, skal genopbygges.

Der er dog tre ting, man skal huske, når man ser på sidste års afkast.

- Pension er en langsigtet investering
- Udjævning giver stabilitet
- Vi har fastholdt et højt risikoniveau

Pension er en langsigtet investering, og vi skal ikke længere tilbage end til 2021 for at finde et ekstraordinært godt investeringsår. Her opnåede P+ et afkast på 12,9 pct. Altså lige så stort som i 2022 – bare med modsat fortegn.

Derfor fik langt størstedelen af medlemmerne også en depotrente på 7 pct. for året i 2022. Og set over en 25-årig periode har det gennemsnitlige afkast i P+ ligget på 5,9 pct. – inklusive sidste års negative afkast.

Den anden ting, man skal huske, når man betragter sidste års afkast, er, at der er indbygget en udjævningsmekanisme i pensionsordningerne i P+. Det betyder, at udbetalingerne for langt hovedparten af vores pensionerede medlemmer ligger på niveau med sidste år. Det er positivt set i lyset af den finansielle uro.

Den tredje ting, bestyrelsesformanden fremhævede i forhold til sidste års afkast, er, at det faktisk er forventeligt, at vores afkast ender i den lave ende i et år som 2022. Forklaringen ligger i vores investeringsstrategi. Alle pensionsordninger har et såkaldt risikotal, der gør det muligt at sammenligne ordninger på tværs af branchen. Her har P+'s risikotal historisk ligget meget lavt. Men over de seneste år er risikoniveauet gradvist øget, så det i dag ligger højt. Det betyder kort fortalt, at udsving i markederne slår lidt kraftigere igennem hos P+. Både når markederne går opad, og når de går ned, som det var tilfældet i 2022.

Ansvarlige investeringer

Ansvarlige investeringer er et vigtigt tema for mange medlemmer, og det mærkes som regel på generalforsamlingerne. Det er bestyrelsens opgave at lægge en linje for ansvarlige investeringer, som flest mulige medlemmer kan se sig selv i. Men holdningerne er som bekendt meget forskellige, og derfor må bestyrelsens linje jo nødvendigvis blive et kompromis. Input til dette kompromis består dels af de forskellige holdninger i bestyrelsen, diverse generalforsamlingsforslag fra medlemmerne og medlemsundersøgelser kombineret med bestyrelsens iagttagelser af globale trends. Resultatet kan man læse i rapporten om samfundsansvar.

Interessen for emnet mærkes også i den daglige drift, herunder i form af løbende dialog med medlemmer af Ansvarlig Fremtid. Afstemninger på tidligere generalforsamlinger viser, at Ansvarlig Fremtids synspunkter deles af et større antal medlemmer, og derfor finder pensionskassen den løbende dialog både relevant og nyttig. Bestyrelsesformanden kvitterede samtidig for en saglig og konstruktiv dialog.

P+ nåede flere milepæle i sit arbejde med ansvarlige investeringer i 2022. En af dem var, at indfrielse af målsætning om at reducere CO₂-aftrykket fra investeringerne med 30 pct. i forhold til 2019. Pensionskassen har med andre ord nået en reduktion på over 30 pct. på 3 år. De kommende år bygges der videre på indsatsen. I 2025 skal P+ nå op på en CO₂-reduktion på 45 pct., og i 2030 skal reduktionen nå 65 pct.

En anden milepæl er, at P+ som den første arbejdsmarkedspensionskasse lancerede et opsparingsprodukt, P+ Bæredygtig, med øget fokus på bæredygtighed. Pensionskassen har allerede et højt ansvarlighedsniveau i sit standardprodukt. Og alle investeringer skal leve op til ansvarlighedspolitik, der ligger offentligt tilgængelig på hjemmesiden. Hvis man som medlem vil understøtte en bæredygtige udvikling, kan man nu tilvælge det i form af P+ Bæredygtig.

2022 var dog ikke kun præget af milepæle, men også af en række svære dilemmaer. Et af dem handlede om investeringer i våbenselskaber. På forrige års generalforsamling blev der vedtaget et medlemsforslag om, at

P+ skulle frasælge selskaber, der leverer våben og militært udstyr til Saudi-Arabien og De Forenede Arabiske Emirater. Baggrunden var de to landes involvering i krigen i Yemen. Efterfølgende har verden ændret sig. Bestyrelsesformanden erindrede om, at han på sidste års generalforsamling lovede, at bestyrelsen ville genbesøge, om P+ havde lagt sig fast på den rigtige metode til at vælge våbenselskaber fra.

P+ opererer ikke med permanente fravalg. Tværtimod kan selskaber inkluderes i investeringsuniverset, hvis de viser fremskridt og ikke længere handler i strid med fravalgskriterierne. Derfor vedtog bestyrelsen at justere metoden, så P+ i dag fravælger selskaber, der har indgået nye kontrakter inden for det seneste år. Det betyder, at fem selskaber i dag er valgt fra på grund af deres leverancer til Saudi-Arabien og De Forenede Arabiske Emirater.

Bestyrelsesformanden tilkendegav, at fravalget har medført, at P+ har stået med et reelt dilemma. Et dilemma, som det kan konstateres, at bl.a. også Udenrigsministeriet har stået over for. Med det resultat, at ministeriet for nylig har ophævet danske våbenproducenters forbud mod at eksportere våben til Saudi-Arabien og De Forenede Arabiske Emirater.

Bestyrelsesformanden opfordrede til at læse rapporten om samfundsansvar, hvis man er interesseret i at dykke længere ned i arbejdet med ansvarlige investeringer og de dilemmaer, P+ har stået over for.

Omvalg godt i gang

I november 2021 lancerede P+ sit nye markedsrenteprodukt, P+ Livscyklus, der giver en pensionsordning, der er tilpasset ens livsfaser, og som er fleksibel, da man bl.a. kan vælge imellem risikoprofilerne Høj, Mellem og Lav. Man har desuden mulighed for at vælge P+ Bæredygtig.

I dag får alle nye medlemmer P+ Livscyklus som standard. Og i februar tog P+ hul på det længe ventede omvalg, hvor medlemmer, der ikke er på pension, får mulighed for at vælge det nye produkt. Det betyder, at ca. 90.000 medlemmer bliver tilbudt omvalg i år. De første 28.000 har i talende stund fået tilbuddet. Og vi kan konstatere, at mange forholder sig til det. Bestyrelsesformanden betonedede vigtigheden af, at medlemmer får den rådgivning, de har brug for. Derfor bliver omvalget tilbudt ét regulativ ad gangen med henblik på at sikre tid til rådgivning.

P+ Livscyklus er ikke nødvendigvis det rigtige valg for alle, og det er vigtigt, at medlemmet tager stilling. Bestyrelsesformanden opfordrede til, at man bruger de ca. 20 minutter, det tager at forholde sig til en beslutning, der kan få indflydelse på det enkelte medlems økonomi i mere end 20 år.

Medlemmer, der er gået på pension, tilbydes ikke omvalg. Det er noget, bestyrelsen har overvejet nøje, og som indeholder en række komplekse afvejninger. En af afvejningerne handler fx om forsikringsdækninger. Her er det konkluderet, at en mulighed for omvalg af forsikringsdækninger kan medføre en risiko for spekulation mod fællesskabet.

Nogle pensionerede medlemmer kan måske ønske et omvalg på grund af muligheden for at vælge risikoprofil. Men hvis man ser på risikoniveauet i P+ Balance, som størstedelen af pensionisterne har i dag, så ligger det tæt på standarden i P+ Livscyklus. Hovedparten har endda et lidt højere risikoniveau i dag og ligger dermed allerede et fornuftigt sted. Derfor er det besluttet, at omvalget alene bliver tilbudt til ikke-pensionerede medlemmer.

Mere medlemsdialog

Fra starten af den nuværende valgperiode har bestyrelsen haft fokus på at styrke medlemsdialogen.

Pensionskassen måler løbende tilfredsheden med rådgivning og kommunikationen til medlemmerne i form af bl.a. større medlemsundersøgelser og faste tilfredshedsmålinger i nyhedsbreve, efter webinarer, og når man har talt med en rådgiver. Konklusionen er, at både tilfredsheden og interessen generelt er høj. Medlemmerne holder sig opdateret om deres pension. Hele 66 pct. af medlemmerne læser nyhedsbrevene, og det er markant flere end i branchen generelt. Og sidste år deltog over 5.000 medlemmer i et af P+'s webinarer.

Det er dejligt, at så mange engagerer sig og prioriterer at give tilbagemeldinger, og det betyder bl.a., at antallet af webinarer i år udvides. Pensionskassens fokus på at styrke medlemsdialogen betyder også, at medlemmer inddrages ved udvikling af nye løsninger.

Et andet fokuspunkt handler om at styrke dialogen og samarbejdet med Djøf og IDA, som er P+'s vigtigste samarbejdspartnere, med henblik på i højere grad at kunne møde medlemmerne med et relevant og fælles værditilbud.

Personlig og proaktiv rådgivning og flere selvbetjeningsløsninger

Et af de medlemsønsker, der ofte går igen, og hvor pensionskassen historisk har haft et efterslæb, er ønsket om mere rådgivning.

Derfor har pensionskassen det seneste år lanceret flere nye tiltag, der bidrager til mere personlig og proaktiv rådgivning, og der er opnormeret med flere rådgivere. Det betyder hurtigere svar på både mail og telefon samt bedre tid til rådgivning af det enkelte medlem.

Pensionskassen har også indført et velkomstkald, hvor nye medlemmer bliver ringet op, og på samme måde kontaktes medlemmer, der er på vej på pension, så de får den rette rådgivning.

Vi arbejder også på bedre muligheder for selvbetjening. Medlemmer, der har P+ Livscyklus, kan fx selv til- og fravælge ratepension på Min pension. Det er også blevet nemmere selv at foretage ekstra indbetalinger eller overføre en ordning fra et andet selskab. Inden længe vil man også selv kunne ændre, hvem der skal have pengene, når man dør.

Opsamling på strategi

Bestyrelsesformanden tilkendegav, at der hermed var gjort status på den strategi, der blev omtalt på sidste års generalforsamling.

Det kommende år vil i høj grad stå i omvalgets tegn, hvilket er en del af indsatsområdet fleksible produkter. Sideløbende vil pensionskassen prioritere at udbygge sin rådgivning, der er direkte knyttet til styrket medlemsdialog, ligesom der arbejdes på flere selvbetjeningsløsninger til Min pension og dermed øget tilgængelighed. Fokus på ansvarlig udvikling er kommet for at blive, og det vil fylde ganske meget i bestyrelsens arbejde.

Forbedret sundhedstilbud

P+ vil til stadighed være relevant for medlemmerne og give tryghed igennem hele livet. Derfor har pensionskassen løbende udvidet sine sundhedstilbud. Siden oktober 2021 har alle betalende medlemmer kunnet komme gratis til lægen på mobilen, og mere end 15.000 medlemmer har registreret sig. Og tilfredsheden med konsultationerne ligger helt i top. Fra 1. maj skifter P+ udbyder, hvilket betyder, at alle medlemmer af P+ kan benytte tilbuddet om Online læge - også pensionister. Og som noget nyt omfatter tilbuddet også gratis online psykolog.

Det kan desværre konstateres, at stadig flere akademikere bliver langtidssygemeldte, bl.a. på grund af stress, angst og depression. Langtidssygemeldinger har først og fremmest store personlige omkostninger for den enkelte. Men det medfører også en udgift for fællesskabet, og for P+ er der derfor en god business case i at forebygge.

Bestyrelseshonorar, direktionens løn

Bestyrelsesformanden gennemgik bestyrelsens honorar og direktionens løn, og bestyrelsen foreslog, at honorarerne forbliver uændrede i 2023.

Afrunding

Bestyrelsesformanden tilkendegav afslutningsvis, at P+ står et godt sted. 2022 var et hårdt år på de finansielle markeder, men på de indre linjer har der været fremgang i pensionskassen. Der kan konstateres medlemsvækst og voksende indbetalinger. Og med strategien er der lagt et solidt fundament for fremtiden.

Bestyrelsesformanden takkede sine kolleger i bestyrelsen for et godt samarbejde og mange gode diskussioner, og der lød en særlig tak til Søren Vang Fischer, der efter 7 år i bestyrelsen nu overlader stafetten til Aske Nydam Guldborg som IDA's repræsentant i bestyrelsen.

Bestyrelsesformanden takkede desuden både Djøf og IDA for det gode samarbejde.

Bestyrelsesformanden rundede af med at takke både deltagerne i generalforsamlingen samt alle de medlemmer, som engagerer sig i P+.

Kim Duus gav herefter ordet videre til adm. direktør, Søren Kolbye Sørensen.

ad Pkt. 2: Forelæggelse af årsrapport 2022 til godkendelse

Søren Kolbye Sørensen fremlagde årsrapporten.

Et udfordrende år for investeringer

2022 var et utroligt udfordrende investeringsår, hvilket gik ud over afkastet. Alle aktivklasser på nær reale aktiver gav et negativt afkast på samlet -12,9 pct. før skat. Efter flere år med høje afkast var aktier den aktivklasse, der tog det største dyk i 2022, hvor især børsnoterede aktier faldt i værdi og medvirkede til, at pensionskassens aktier samlet set gav et negativt afkast på -16,4 pct. Normalt fungerer obligationer som stødpude, når aktierne falder. Men i 2022 led obligationerne et tab på 9,4 pct. pga. rentestigninger fra centralbankerne. Kreditobligationer gav et lidt mere beskedent tab på 4,1 pct. Reale aktiver var den eneste aktivklasse, som gav et lille positivt afkast. Værdien af danske ejendomme måtte nedskrives, til gengæld gav både udenlandske ejendomme og især investeringer i infrastruktur en pænt positivt afkast. Samlet set endte pensionskassens reale aktiver med et lille positivt afkast på 0,9 pct. Det negative afkast kommer efter flere år med høje afkast, og siden fusionen i 2019 har det samlede afkast i P+ været 19,1 pct.

Kollektive buffere genopbygges

P+ mener grundlæggende, at pengene står bedst på medlemmernes depoter. Det er mest retfærdigt, fordi pensionskassen på den måde sikrer, at alle medlemmer får, hvad der tilkommer dem. Denne tilgang betyder, at pensionskassen udbetaler en større del af sine reserver gennem depotrenten i stedet for at gemme dem som ekstra kollektive buffere. Det medvirkede til, at P+ sidste år kunne starte året med en historisk høj depotrente for langt størstedelen af medlemmerne. Omvendt betyder denne tilgang også, at pensionskassen har nogle lidt mindre kollektive buffere, som derfor hurtigere blev opbrugt i sidste års turbulens. Og det har betydning for depotrenten i år, der pga. sidste års negative afkast er fastsat til 0 pct. for alle regulativer. Og ved at sætte depotrenten til 0 pct. sikres genopbygning af de buffere, der skal forhindre for store udsving i depotrenten fremover.

P+ har fået en rigtig fin start på 2023, hvor pensionskassen allerede har hentet en pæn del af det tabte tilbage.

Indbetalinger større end udbetalinger

I 2022 var de samlede indbetalinger 6.452 mio. kr., og udbetalingerne var 4.772 mio. kr. Indbetalingerne var altså endnu en gang større end udbetalingerne – ligesom de forudgående år. Det betyder, at pensionskassen fortsat vokser og er godt rustet til fremtiden.

På trods af det finansielle stormvejr var der stadig mange, der valgte at indbetale ekstra til deres pension, og i alt blev der sat 172 millioner kroner ekstra ind på opsparingerne ved siden af de faste bidrag.

Fortsat medlemsvækst

Medlemstallet steg igen i 2022, og ved udgangen af året var der i alt 110.617 medlemmer i P+. Det er en stigning på ca. 5.000 medlemmer i forhold til året inden. Det er fortsat primært offentligt ansatte akademikere, der bidrager til væksten. Men der er også vækst fra både private overenskomster, selvstændige og medlemmer, der indbetaler privat. Og på firmaområdet indgik P+ sidste år 15 nye firmaaftaler.

P+ fortsat blandt de billigste i branchen

Når man ser på omkostningerne, placerer P+ sig fortsat blandt de allerbilligste pensionskasser, når man opgør de samlede omkostninger i procent – den såkaldte ÅOP. Pensionskassen ligger pænt under gennemsnittet, hvis man sammenligner omkostningerne med de øvrige akademikerpensionskasser.

Der er kommet en ny branchemodel, som alle selskaber fremover skal bruge, og man skal derfor være opmærksom på, at tallene fremover vil ændre sig – og sandsynligvis stige for alle selskaber. Ser man på omkostningerne i kroner og øre, betalte man som medlem af P+ i gennemsnit 451 kr. i alt for at få administreret sin pension i 2022. Det er omtrent på niveau med året inden, hvor omkostningerne var ekstraordinært lave. Tallet bliver forventeligt lidt højere næste år, pga. de investeringer, pensionskassen har foretaget i sin medlemsservice i løbet af året. Stigningen vil dog ikke ændre ved placeringen blandt branchens billigste.

Tilbud om omvalg

I februar kunne P+ endelig tage hul på omvalget til sit Livscyklusprodukt, som pga. en forsinket leverance fra pensionskassens IT-leverandør var blevet udskudt. De første regulativer har været igennem omvalgsprocessen, og resultatet viser, at rigtig mange forholder sig til tilbuddet. De øvrige regulativer bliver tilbudt omvalg i løbet af i år.

Søren Kolbye Sørensen opfordrede til, at medlemmerne holder øje med deres e-Boks ifm. tilbud om omvalg.

Søren Kolbye Sørensen indstillede årsrapporten til godkendelse.

ad Pkt. 3: Beslutning om dækning af tab i henhold til den godkendte årsrapport

Søren Kolbye Sørensen indstillede forslag om overførsel af årets resultat på -204 mio. kr. efter skat til egenkapitalen til godkendelse og gav ordet til dirigenten.

Dirigenten åbnede debatten.

Sofie Hansen gav med henvisning til IPCC's synteserapport fra marts 2023 udtryk for, at pensionskasserne bør finde en vej, hvor økonomisk afkast og klimahandling hænger sammen. P+ forvalter 150 mia. kr., hvilket udgør en magt, der kan anvendes til positive forandringer, der kan bidrage til at løse klimakrisen.

Niels Thygesen takkede på vegne af Ansvarlig Fremtid for det forgangne års gode dialog med administrationen og bestyrelsesformanden og for den offentliggjorte redegørelse om klimaindsatsen. Niels Thygesen opfordrede bl.a. bestyrelsen til at opdatere P+'s klimamål, så de er tilstrækkelig ambitiøse, herunder at den samlede portefølje bør være klimaneutral længe før 2050. Ansvarlig Fremtid er enige i, at aktivt ejerskab er et vigtigt værktøj for at nå klimamålene. Der bør derfor føres intense dialoger med klimabelastende selskaber, herunder om realistiske planer for reduktion af virksomhedernes CO₂-udledninger. Bestyrelsen blev uden opfordret til at holde fast i Paris-aftalen med henblik på, at finansiering af nye udvindinger og ny infrastruktur til kul, olie og gas afvises. Investeringer i energisektoren bør i stedet gå til investeringer i grønne, fremtidssikre energiformer og energisystemer og i klimavenlige produkter og produktionsanlæg. Afslutningsvis opfordrede Niels Thygesen til at udbygge klimaindsatsen på ejendomsområdet. Byggerier finansieret af P+ bør projekteres og udføres, så der kun udledes nogle få kilo CO₂ pr. kvadratmeter i levetiden. Ved renovering af allerede opførte ejendomme skal energistandarden hæves så meget som overhovedet muligt.

Svend Zachariassen spurgte med henvisning til krigen i Ukraine, om det vil være muligt at investere i aktier i selskaber, der producerer våben, herunder eksempelvis Saab-aktier. Ifølge medlemmet bevirker klimakrisen, at vi skal væk fra at anvende olie, gas og kul og overgå til alternative energikilder som sol og vind. Disse energikilder bør kombineres med atomenergi. Medlemmet roste derfor den del af medlemsforslagene, som vil inddrage atomenergi i investeringsuniverset.

Kim Duus svarede Sofie Hansen, at P+ først og fremmest skal sikre størst muligt afkast og dermed en tryk alderdom for medlemmerne. Selvfølgelig under behørig hensyntagen til de udfordringer, der er i omverdenen afbalanceret efter medlemmernes ønske. Bestyrelsesformanden takkede herefter Niels Thygesen for kommentarerne og for den løbende dialog med Ansvarlig Fremtid. Henvendt til Svend Zachariassen svarede bestyrelsesformanden, at investering i våbenaktier viser et dilemma i diskussionen af, hvad der er en ansvarlig investering. Det blev præciseret, at Saab-aktien ikke er på fravalgslisten, samt at P+'s investeringspolitik ikke udelukker investering i atomenergi.

Søren Kolbye Sørensen supplerede med en kommentar til Niels Thygesen om, at opdatering af klimamålene skal ses i sammenhæng med dynamiske fravalgslistes. P+ vurderer løbende målene med henblik på opdatering, således at de til stadighed er relevante og ambitiøse. I forhold til aktivt ejerskab af selskaber, der foretager fossil udvinding, forsøger P+ i dialogen med selskaberne at begrænse udvindingstakten mest muligt. P+ har primært en ældre ejendomsportefølje og forsøger at få den op på et energiklassifikationsniveau, der er rimeligt for den givne ejendom under hensyntagen til, hvad er økonomisk forsvarligt.

Christen Sørensen efterlyste for det første en sammenligning af afkast med andre akademiskerkasser og opfordrede bestyrelsen til fremover at vise en sådan sammenligning. Inspireret af Statoils direktør opfordrede medlemmet desuden P+ til at udarbejde en afstemningspolitik vedrørende lønpakker til ledelsen i børsnoterede virksomheder.

Søren Hemmingsen spurgte ind til depotrenten og sammenhængen med de stigende renter på bl.a. real-kreditlån. Han ville gerne vide, om pensionskassen kunne optimere sine investeringer med baggrund i de stigende renter, så depotrenten kan stige.

Kim Duus tilkendegav, at sammenligning af afkast ift. andre akademiskerkasser er interessant og henviste til pensionskassens hjemmeside. Han pointerede yderligere, at der i kraft af det nye livscyklusprodukt kan findes sammenlignelige produkter, hvilket ellers kan være vanskeligt.

Søren Kolbye Sørensen kvitterede for opfordringen til at arbejde yderligere med politik for lønpakker til ledelsen i børsnoterede selskaber og tilkendegav, at det er et emne, administrationen vil se nærmere på.

Søren Kolbye Sørensen svarede Søren Hemmingsen, at de stigende renter umiddelbart har givet anledning til et tab. Men på sigt ved geninvesteringer vil stigende renter give et højere renteafkast, som vil forplante sig i depotrenterne.

Tage Andersen efterspurgte, at medlemmer kunne fravælge at betale til ægtefællepension. Han mente, at det måtte være muligt, når pensionskassen har fået et livscyklusprodukt, der IT-mæssigt kan tage hensyn til den enkelte. Han opfordrede ligeledes til at investere mere i vindmøller og solceller.

Søren Kolbye Sørensen svarede, at der ikke er mulighed for at fravælge ægtefællepension, når man har påbegyndt udbetaling af sin pension. Derimod kan man fravælge ægtefælledækningen, hvis man ikke er gået på pension. Søren Kolbye Sørensen opfordrede derfor medlemmer, der endnu ikke er gået på pension, til at overveje, om de har brug for ægtefælledækning. Han takkede for opfordringen til at investere i vindmøller.

Dirigenten konstaterede herefter, at beretningen var taget til efterretning.

Dirigenten satte herefter godkendelse af årsregnskab og resultatdisponering til afstemning. 1.552 stemte for godkendelse af årsrapport og resultatdisponering, 15 stemte imod og 85 stemte blankt. **Dirigenten** konkluderede herefter, at årsrapport og resultatdisponering for 2022 var godkendt.

ad Pkt.: 4 Forslag fra medlemmerne

Dirigenten nævnte, at der var fremsat to medlemsforslag.

ad pkt. 4.1. ny pulje uden fravalgsliste

Dirigenten gav ordet til forslagsstiller Åse Kogsbøll.

Åse Kogsbøll motiverede forslaget. Forslagsstiller konstaterede indledningsvis, at det er bestyrelsen og ikke generalforsamlingen, der fastlægger pensionskassens investeringsstrategi. P+ investerer med baggrund i udelukkelse af selskaber og lande på fravalgslisten uden viden om, hvilke konsekvenser fravalgene har for afkastet. Medlemmerne er i en længere periode blevet stillet i udsigt, at der som led i etableringen af investeringspuljer ville blive etableret puljer for enhver smag. Under den daværende formand, Anders Eldrup, blev der på generalforsamlingen i 2020 under overskriften frihed og fleksibilitet peget på, at investeringspuljer var på vej. Der blev lagt op til tre puljer, inklusive en indeks-baseret pulje. Den tidligere bestyrelsesformand oplyste, at en medlemsundersøgelse viste, at 50 pct. er optaget af en grøn dagsorden, lidt under 50 pct. er ikke så optaget af det, og 34 pct. er decideret ikke interesseret i for meget ansvarlighed. Det blev samtidig fremført, at bestyrelsen fornemmede, at en stor gruppe af medlemmerne ikke er interesserede i at øge risikoen ved at foretage meget store indskrænkninger af det univers, som pensionskassen investerer i. I 2021 blev der valgt en ny bestyrelse, og magtfordelingen tippede. Der er nu kun to hovedtendenser om ansvarlighed. En medlemsgruppe ønsker straks frasalgs. En medlemsgruppe ønsker ikke frasalgs, men aktivt ejerskab. Hvor stiller det den tredje gruppe, som er blevet stillet en indekspulje i udsigt. Den nuværende bestyrelse har besluttet ikke at tilbyde den lovede indekspulje. Åse Kogsbøll indstillede som afslutning på motiveringen forslaget til vedtagelse.

Kim Duus takkede for forslaget og anerkendte, at der skal være plads til uenigheder, og at bestyrelsen til stadighed søger at finde balancen mellem de forskelligartede synspunkter, hvor der til tider kan være ganske stor afstand. P+'s ansvarlighedspolitik er en paraply hen over den samlede portefølje af investeringer. Det

betyder fx, at P+ ikke investerer i klyngevåben eller investerer i selskaber, der forurener naturfølsomme områder og lignende. Der er udarbejdet investeringsanalyser for de sidste fem år med henblik på at se, hvilken effekt anvendelse af fravalgslisten har haft for afkastet. Det kan konstateres, at anvendelsen af fravalgslisten nærmest ikke har givet nogen forskel i afkast. Der er et marginalt bedre afkast i den portefølje, hvor man anvender fravalg på 0,04 pct. over den periode. Der er således ingen forskel statistisk i afkastet, hvilket var en medvirkende årsag til, at bestyrelsen besluttede, at det ikke var meningsfyldt at lancere den tidligere lovede indeksp portefølje. Kim Duus fremhævede, at det er bestyrelsens opgave at træffe beslutninger med henblik på at gøre det bedst mulige for medlemmerne. Derfor støtter bestyrelsen ikke forslaget.

Christian Ege gav udtryk for, at forslaget efter hans opfattelse var udtryk for et forældet syn på, hvad grøn omstilling er: Næmlig, at man er nødt til at slå over på fossile brændsler lige så snart, at vinden holder op med at blæse. Danmark og andre lande har heldigvis udviklet teknologier, så vi er i stand til at forsyne os selv med grøn energi. Medlemmet gav udtryk for, at man kan få lige så gode afkast ved grøn omstilling, hvorfor forslaget anses for fuldstændig unødvendigt.

John Nordbo kommenterede på både forslag 4.1 og 4.2. Han indledte med at takke bestyrelsen for en grundig og konsekvent indsats i forhold til Ruslands krig mod Ukraine, hvor P+ straks gik i gang med at afvikle de forbindelser, pensionskassen havde til den russiske økonomi, så P+ ikke var med til at understøtte krigen. John Nordbo takkede for den læseværdige rapport om samfundsansvar, som redegør for de dilemmaer, der nu engang er, når man skal praktisere samfundsansvar. Et vigtigt redskab i P+'s ansvarlighedspolitik er fravalgslisten, som begge de stillede forslag handler om. Listen følger nogle principper. Et af de principper er, at med listen fravælges selskaber, der på en eller anden måde arbejder i strid med Internationale aftaler, som Danmark har tilsluttet sig. Eksempelvis er der selskaber på listen, der modarbejder Paris-aftalen. Hvis forslag 4.1 eller 4.2 bliver vedtaget, kan P+ investere i nogle af de selskaber, som modarbejder Paris-aftalen. Et af de selskaber er Gazprom. Det er Ruslands største selskab. Et andet selskab, som man vil komme til at investere i, er Exxon. Mange investorer har forladt Exxon, fordi de ikke ser fremtiden der. Men det er et selskab, som i årtier, på trods af at selskabets egne videnskabsfolk advarede om det, har modarbejdet klimaindsatsen både nationalt og internationalt. Et tredje selskab er Saudi Aramco. Det er 90 pct. ejet af den saudiske stat, og så er der 10 pct., som er solgt på aktier i Vesten. Selskabet er kontrolleret af et regime, som i tillæg til sine øvrige menneskerettighedskrænkelser og kvindeundertrykkelse, også er det land i verden, som mest aktivt har modarbejdet den internationale klimaindsats. John Nordbo pointerede, at disse selskaber kan indgå i P+'s aktiebeholdning, hvis forslagene vedtages. Derfor foreslog han, at der stemmes imod forslag 4.1 og 4.2.

Svend Zachariassen gav fuld opbakning til begge forslag, herunder den del, der vedrører atomenergi til fredelige formål.

Åse Kogsbøll udtrykte forundring over, at P+ har en flittig dialog med Ansvarlig Fremtid. Forslagsstillerne, herunder dem, de repræsenterer, ville også gerne have mulighed for dialog med P+. Hun opfordrede desuden bestyrelsen til at fremlægge dokumentation for de omkostnings-, udviklings-, og afkastmæssige forhold, der ligger til grund for bestyrelsens beslutning om ikke at etablere en indekspulje.

Kim Duus gentog, at bestyrelsen arbejder for at skabe et samlet løsningsunivers, der kan rumme spredning i synspunkterne i medlemskredsen. Arbejdet udføres samtidig med en vis omkostningsmæssig påholdenhed, når det kommer til at udvikle produkter i forskellige retninger. Bestyrelsesformanden tilkendegav, at en fortsat indsnævring af investeringsuniverset på sigt kan blive en udfordring. Det er et vigtigt emne, som bestyrelsen livligt debatterer. Bestyrelsesformanden inviterede til dialog med henblik på at navigere bedre i forhold til synspunkter i den samlede medlemsskare. For så vidt angår efterspurgt dokumentation, vil P+ sørge for at levere det.

Dirigenten satte punktet til afstemning. 275 stemte for forslagens vedtagelse. 1.309 stemte i mod, og 49 stemte blankt. **Dirigenten** konkluderede, at forslaget blev forkastet.

ad pkt. 4.2. revision af fravalgsliste

Dirigenten gav ordet til forlagsstiller Jette Vorstrup.

Jette Vorstrup indledte med at konstatere, at der inden for den økonomiske videnskab er enighed om, at en begrænsning af investeringsmulighederne betyder et ringere afkast på sigt. Derfor er der behov for, at fravalgslisten enten bortskaffes eller stærkt begrænses, således at P+ ikke går glip af investeringsmuligheder.

Med krig i Europa skal P+ kunne investere frit i våbenindustrien. Der vil de næste 30-40 år være brug for fossile brændsler. Der skal derfor også kunne investeres i fossil udvinding samt i atomkraft, som desuden er CO₂-fri. Hun mente, at børskurserne taler for sig selv. Kurserne har de sidste fem år været stabile for selskaber, der producerer fossile brændstoffer, hvorimod de fleste selskaber, der producerer grøn energi, har haft faldende kurser. Kursudviklingen på en række selskaber, der producerer våben, er steget kraftigt.

Kim Duus takkede for forslaget og motiveringen. Bestyrelsen er enig i nogle af de udfordringer, som følger af krigen i Ukraine. Situationen medfører investeringsmæssige dilemmaer. Bestyrelsen har i det udsendte materiale redegjort for, at den ikke støtter medlemsforslaget, da det indebærer et radikalt brud med P+'s politik for ansvarlige investeringer. Hvis forslaget vedtages, så vil pensionskassen ikke følge internationale retningslinjer fra FN og OECD. P+ kommer til at investere i selskaber, som har væsentlig negativ indvirkning på bl.a. menneskerettigheder, og hvor dialog er vurderet udsigtsløs. Desuden vil pensionskassen skulle afskaffe eller nedsætte sine klimamålsætninger. Arbejdet med ansvarlige investeringer og beslutninger om fravalg og følger deraf er udviklet over en årrække baseret blandt andet på beslutninger fra tidligere generalforsamlinger. Bestyrelsen vurderer, at den har ramt en fornuftig og god balance mellem medlemmernes interesser, fokus på afkast og udviklingen i samfundet. De fremførte argumenter ændrer ikke bestyrelsens opfattelse af, at den ikke kan støtte forslaget.

Christian Ege undrede sig over forslagsstillerens synspunkt om, at de selskaber, man har valgt fra i P+, er et tilfældigt udvalg uden nogen seriøse begrundelser. Han mente, at det er en nedvurdering af det arbejde, der foregår i både P+ og alle andre pensionskasser i Danmark og andre lande, som er gået ind på ansvarlighedsdagsordenen. Det er absolut ikke tilfældigt udvalgte selskaber. Spørgsmålet, om man får højere afkast ved at lade være med at være ansvarlig, har bestyrelsen svaret glimrende på.

John Nordbo kommenterede på forslagsstillerens bemærkninger om, at de fossile aktier har ligget nogenlunde fladt de seneste år. Det skal ses i lyset af, at det har andre aktier ikke. Det globale aktieindeks MSCI World, som er det indeks, P+ sammenligner sig med, viser, at andre aktier er gået fra 100 til 280, altså en aktieværdi, der er 2,8-doblet i de seneste 10 år. Der er således ikke noget, der tyder på, at de fossile aktier er nogen guldgrube.

Svend Zachariassen roste igen forslagsstillerne og fremhævede atomenergi som en investeringsmulighed.

Jette Vorstrup takkede for de pæne ord og pointerede, at der burde være større fleksibilitet i lyset af, at pensionskassen har 110.000 medlemmer.

Dirigenten satte punktet til afstemning. 308 stemte for forslagets vedtagelse. 1.260 stemte imod og 45 stemte blankt. Dirigenten konkluderede, at forslaget blev forkastet.

ad Pkt.: 5: Valg af revisorer

Dirigenten oplyste, at bestyrelsen foreslår genvalg af EY Godkendt Revisionspartnerselskab.

Idet der ikke var andre forslag, konstaterede dirigenten, at EY Godkendt Revisionspartnerselskab blev genvalgt.

ad Pkt.: 6: Eventuelt

Dirigenten gav ordet frit.

Åse Kogsbøll ytrede ønske om at få en begrundelse for, at pensionister ikke kan vælge puljer.

Svend Zachariassen tilkendegav ønske om, at P+ fremadrettet støtter den regionale udvikling i Sønderjylland, fx i form af ejendomsinvesteringer samt en forestående konference i Flensborg om netop regional udvikling.

Rudolf Nikolajsen bad om en begrundelse for, hvorfor det ikke er muligt at overføre pensionsmidler, når man er gået på pension. Der kan være, mente han, en vis rimelighed i det, så længe det drejer sig om livrenter af en eller anden art. Men når det drejer sig om andre ordninger, som kapitalpension og ratepensioner, så er det vanskeligt at forstå, hvorfor man ikke kan flytte sin ordning fra en institution til en anden.

Birthe Gulbrandsen var igennem pr. telefon og spurgte, hvorfor pensionister ikke kan skifte pensionsordning.

Søren Kolbye Sørensen tilkendegav, at der vil blive udarbejdet svar på, hvorfor pensionister ikke kan vælge puljer. I forhold til investeringer i Jylland, herunder Sønderjylland, vurderer P+, som for alle andre investeringer, om der er udviklings- og afkastpotentiale i et givent område. Støtte til en konference for regional udvikling ligger uden for pensionskassens målsætning. Søren Kolbye Sørensen bekræftede, at man ikke kan flytte livrenteordninger og tilkendegav samtidig, at spørgsmålet om at flytte kapital- og ratepensionsordninger i markedsrente er en idé, P+ er åben overfor. Han tilkendegav over for Rudolf Nikolajsen, at pensionskassen vil vende tilbage på spørgsmålet.

Søren Kolbye Sørensen svarede Birthe Gulbrandsen, at når man har påbegyndt udbetaling af sin pensionsordning, kan man ikke skifte ordning. Det skyldes, at man forsikringsmæssigt indgår i et kollektiv.

Jette Vorstrup spurgte, hvorfor det aldrig havde være muligt for hende at fravælge ægtefælledækning i sin pensionsordning.

Søren Kolbye Sørensen svarede, at det skyldtes konstruktionen af pensionsordningen og det risikofællesskaber, man er en del af. Det har ikke noget at gøre med, om man har en ægtefælle.

Dirigenten konstaterede debatten for udtømt, takkede forsamlingen for god ro og orden og betragtede hermed generalforsamlingen som hævet. Dirigenten gav herefter ordet til Kim Duus.

Kim Duus oplyste, at Søren Kolbye Sørensen har besluttet at gå på pension senere på året. Bestyrelsesformanden takkede Søren for et tillidsfuldt og godt samarbejde med bestyrelsen og fremhævede bl.a. arbejdet med fusionen mellem DIP og JØP.

Kim afsluttede med at takke dirigenten for god ledelse af generalforsamlingen og medlemmerne for deltagelsen og debatten.

Generalforsamlingen sluttede kl. 19.04.